

با کارگاه منبت کاری هنرهای زیبای کشور آشنا شوید

هدیه ملی

تصویر یکی از کارهای جدید کارگاه منبت کاری

هنر تزیینی و باستانی منبت که یکی از زیباترین و پرارزش ترین آثار دستی هنرمندان کشور ما بشمار میرود ، از قرنهای پیش مورد توجه ایرانیان بوده و میتوان ادعا کرد که پایه و اساس اغلب هنرهای دستی امروز در این کشور و سایر ممالک جهان بر روی قواعد و اصول این هنر قرار دارد . آثار هنر منبت هم اکنون در تمام موزه ها ، کاخهای سلطنتی ، معابد و مساجد قدیمی ایران و سایر کشورهای جهان کم و بیش موجود میباشد .

مشاهده این آثار نشان میدهد که عشق زیبایی در تمام دوره ها ، موضوع اصلی هنرهای ملی بوده هنرمندان سرزمین ما ، همیشه زیباییهای طبیعت را بصورت طرحها و نقوش مختلف بر روی چوبها و کاشیها و صفحات کتبا منعکس ساخته اند .

دردنیای امروز نیز برای هنرمنت ارزش و اهمیت خاصی قایلند و بهمین جهت آثاری که در زمینه منبت کاری و سایر رشته های آن مانند مشبك و معرق کاری در نمایشگاههای بزرگ جهان عرضه شده باحسن استقبال و توجه زیاد روبرو گردیده و بدریافت نشانهای گرانقدری نیز نایل آمده است .

باید دانست که استادان هنرهای تزیینی نیز قسمت عمده ای از اشتهار و معروفیت هنر خود را مدیون دستهای هنرپرداز هنرمندان منبت میدانند .

يك فرد با ذوق و علاقمند به این هنر ، اگر بخواهد برای اولین بار با فنون و اصول منبت کاری آشنا شود و بفرآ گرفتن این هنر اشتغال ورزد باید گام نخستین را از کوی طراحی که یکی از رشته های منبت کاری است بردارد و پس از آن با آشنائی کامل به انواع چوبها و وسایل کار و آموختن فن «درودگری» ، هنر مشبك را تعقیب و خود را برای فرآ گرفتن اصول سایر رشته ها آماده سازد . رشته های موزائیک کاری - معرق کاری - رنگ کاری و رویه کوبی نیز که هر کدام بموقع خود ، دارای ارزش و اعتبار فوق العاده ای میباشد در شمار

ساختن دسته یکی از مبله‌های منبت

اصولی قرار دارند که باید برای تعلیم يك هنرجوی منبت کاری مورد توجه واقع شوند .

بمنظور مزید استحضار خوانندگان گرامی مجله «هنر و مردم» درباره هر کدام از رشته‌های فوق اجمالاً و بطور اختصار در زیر توضیح داده میشود .

طراحی

در حقیقت ، طراحی يك پروژه ابتدائی است که موضوع و ایده هنرمند را بر روی صفحات جامد منعکس میکند ، البته این رشته باید توأم با فراگرفتن نقاشی و وجود وسایل و ابزار لازم برای فن مزبور باشد .

منبت کاری

این رشته که خود بدونوع ریز و درشت بر روی چوب و عاج و استخوان انجام میشود شامل مجسمه سازی نیمرخ و تمام رخ - گلبرگهای اسلیمی ، ختائی و غیره میباشد .

مشک کاری

این هنر برای تزیین قابها و سایر وسایل تجملی بکار برده میشود و معمولاً بر روی چوبهای گوناگون و عاج و استخوان انجام میگردد .

وسيلة بسیار خوبی است برای شناساندن صحیح چوبهای مختلف و آموختن استیل کار بهنرجوی منبت کار .

رنگ کاری و رویه کوبی

این مرحله که بمنظور زیباتر ساختن و جلا بخشیدن بکارهای منبت کاری است تقریباً در مراحل نهائی است و در هنر تزیینی منبت مورد نظر هنرمندان و صاحب نظران این فن میباشد . رنگ کاری و رویه کوبی علاوه بر افزودن بر زیبایی اثر ، چوب را از گرد رطوبت و گرما و نظائر آن حفظ و حراست میکنند .

کارگاه منبت کاری چگونه ایجاد شد ؟

منبت کاری نیز مانند خاتم کاری از هنرهای است که در دوران صفویه راه پیشرفت و ترقی را سرعت

معرق کاری و موزائیک

موزائیک و معرق کاری عبارت از قرار دادن چوبهای برنگهای طبیعی و عاج و استخوان و صدف در کنار هم و بهم آمیختن آنها و ایجاد يك سری نقشه‌های زیبا و بدیع مانند اشکال گوناگون هندسی ، و برگه اسلیمی ، مینیاتور و نظائر آن است .

درودگری

همانطور که در مقدمه این مقال ، ذکر شد ، درودگری جزو اصول مقدماتی آموزش منبت کاری به علاقمندان و هنرجویان این فن است زیرا درودگری

رنگ‌کاری روی صفحه‌ای
از منبت و معرق

تصویر پائین
پشت خارجی صندلی منبت که
بصورت معرق تهیه شده

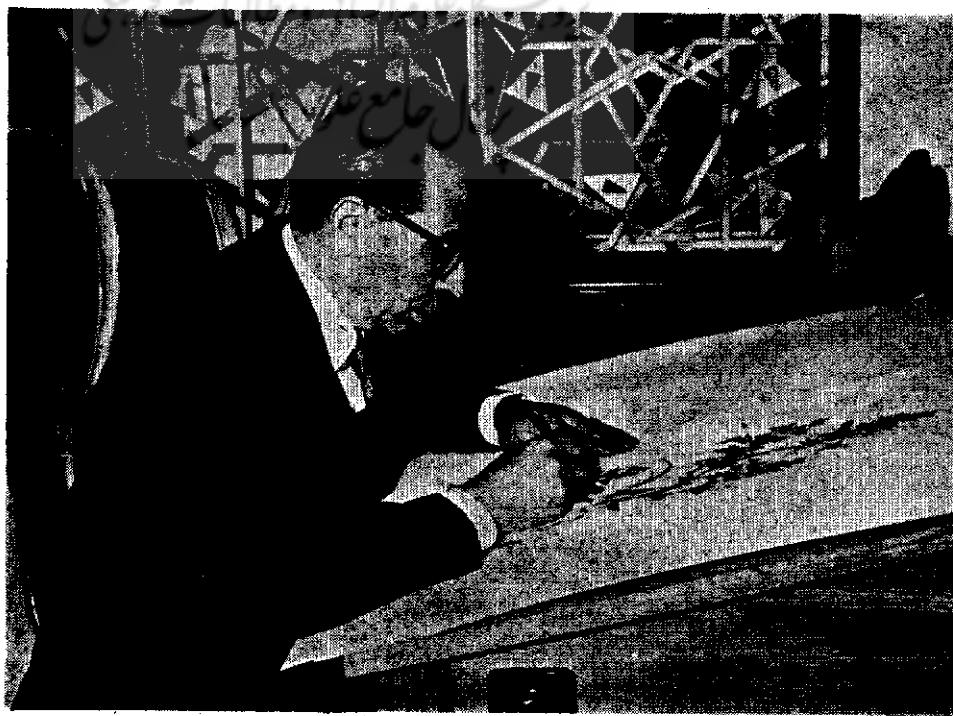
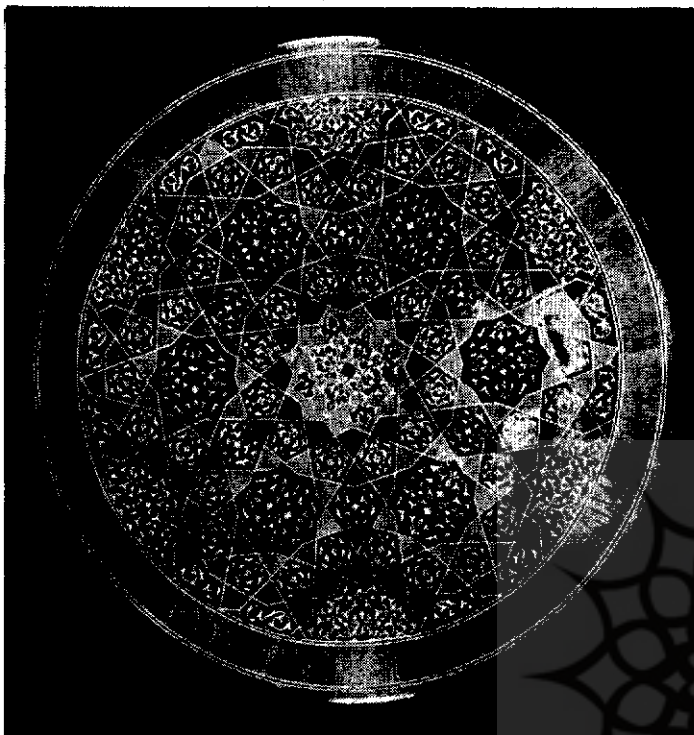

پیمود و هنرمندان منبت‌کار آثار بسیار زیبایی در این دوره از خود باقی‌گذارند ولی در دوره قاجاریه بعلمت عدم توجهی که به هنر و هنرمندان شد، این هنر نیز در بوته فراموشی ماند و روبانحطاط نهاد، تا اینکه با ظهور سلسله پهلوی خوشبختانه هنر منبت نیز مانند سایر صنایع مستظرفه مورد توجه خاص اعلیحضرت فقید رضاشاه کبیر سرسلسله دودمان پهلوی قرار گرفت و موجبات احیای این هنر فراهم گشت و منبت‌کاری که تا این زمان در حال رکود بود مجدداً راه تکامل و تطور را پیمود.

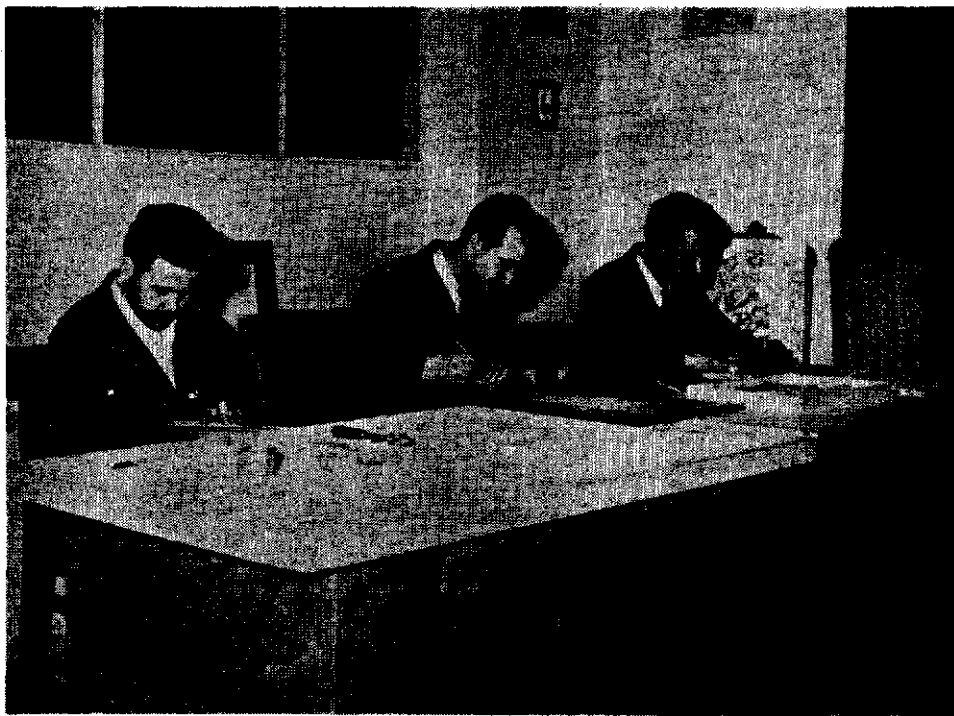
در بین شهرهای ایران دوشهر آباد و شیراز از مراکزی است که در آن منبت‌کاری و سایر رشته‌های این هنر رواج بسیار دارد و مخصوصاً در شهر آباد هنر مزبور رونق بیشتری دارد. و در سال ۱۳۱۱ که حسب الامر اعلیحضرت فقید بمنظور متمرکز ساختن هنرهای ملی،

« هنرستان صنایع قدیمه » تأسیس گردید ، مرحوم احمد امامی که از هنرمندان بنام و از استادان بزرگ منبت کاری بشمار میرفت و در شهر آباده سکنی داشت بمنظور ایجاد کارگاه منبت کاری و تعلیم هنرجویان بتهران دعوت گردید . مرحوم احمد امامی بهمراهی فرزند خود ، علی امامی (رئیس فعلی کارگاه منبت کاری) بتهران آمد و کارگاه منبت ، بهمت این استاد فقید تأسیس گردید . مرحوم احمد امامی تا سال ۱۳۱۹ که در قید حیات بود خدمات ارزنده و شایان توجهی در جهت پیشرفت فن منبت و پرورش هنرمندان قابل و با ذوقی در این زمینه انجام داد و آثار نفیس و زیبایی از خود باقی گذارد که فعلاً در موزه هنرهای ملی نگاهداری میشود . بعد از درگذشت استاد احمد امامی ، فرزند باذوق و هنرمند او علی امامی ریاست کارگاه منبت کاری را عهده دار شد و به آموزش و پرورش هنرجویان و علاقمندان این هنر پرداخت . علی امامی بسال ۱۳۹۱ در شهر آباده دیده بجهان گشود و بعد از طی دوران تحصیلی ، با شوق و علاقه وافری که بهنر آباء و اجدادی خود نشان میداد ، تحت نظر و تعلیم پدر هنرمند خویش ، به آموختن اصول مقدماتی فن منبت کاری مشغول شد و با استعداد قابل-

صفحه گرد روی یکی از میزها که با نقوش گره هندسی معرق شده است

استاد علی امامی رئیس کارگاه منبت کاری هنرهای زیبای کشور

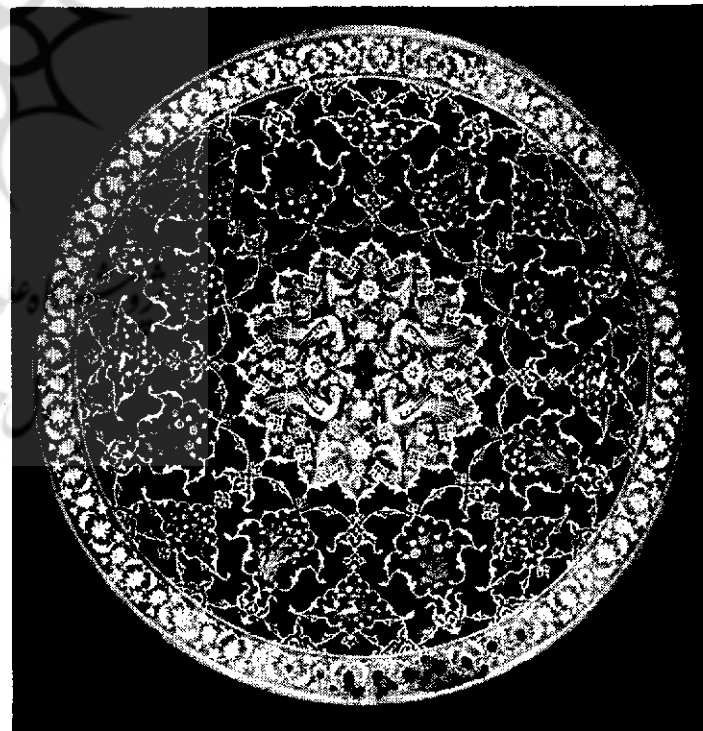

عده‌ای از هنرمندان کارگاه
منبت‌کاری در حال کار

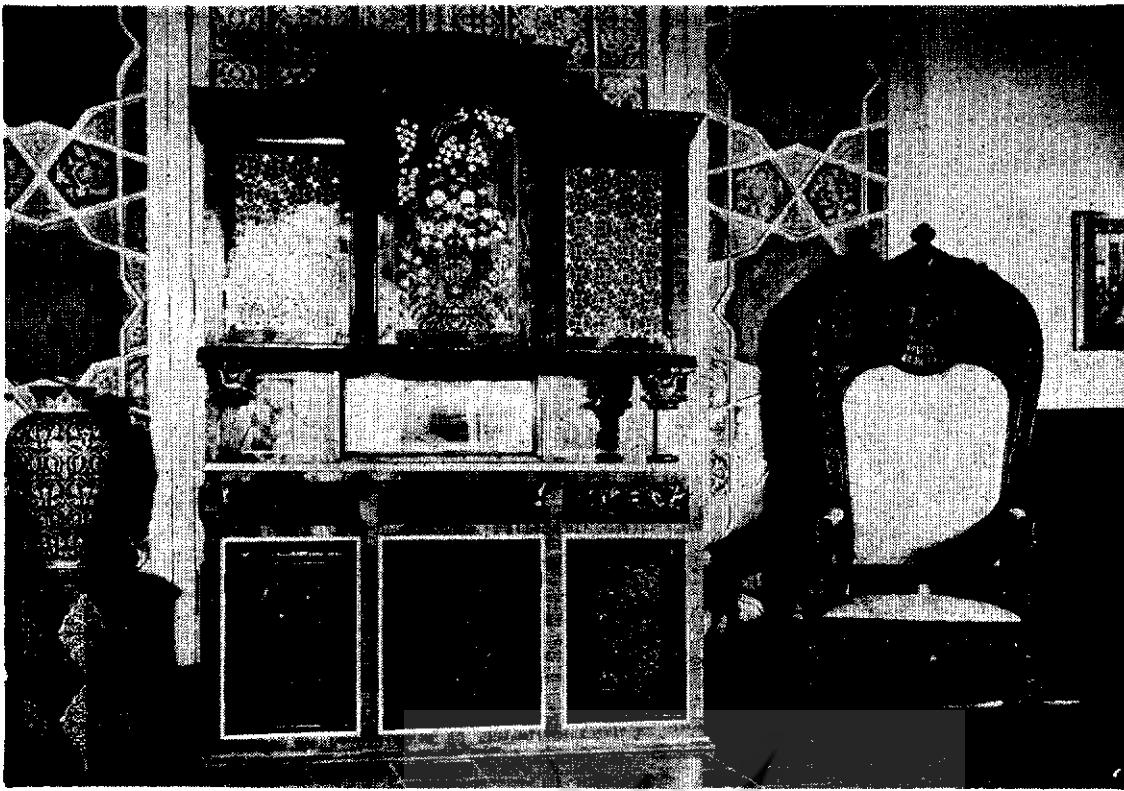
توجهی که داشت پدرش او را به‌راهی خود بتهران آورد. علی‌امامی از این‌پس به‌ادامه کوشش‌های هنری در کارگاه منبت‌اشتغال ورزید و بعد از مرگ پدر، از آنجا که استادی لایق و باکفایت بشمار میرفت در رأس این کارگاه، بتعلیم هنرجویان و خلق آثار زیبا و پرارزش منبت پرداخت.

آقای علی‌امامی تاکنون هنرمندان با ارزش و چیره‌دستی پرورش داده که هر یک از آنان در رشته‌های گوناگون این فن، مانند منبت‌کاری - مشبک‌کاری - معرق‌کاری - موزائیک و رنگ‌کاری بمقام استادی رسیده‌اند و کارهایشان درخور توجه و تحسین بسیار است. فعلاً در کارگاه منبت‌کاری هنرهای زیبای کشور چهارده نفر هنرمند و هنرجو تحت نظر استاد علی‌امامی بتییه آثار ارزنده هنری اشتغال دارند که در اینجا از آنان به ترتیب یاد میشود:

آقایان پرویز زابلی - عباس شهمیرزادی - محمد طاهر امامی - عزیزالله ویزائی - عباس امین - قاسم شهریه - محمدعلی شیرازی - حسن احيائي - شاپور گودرزی - حسین اعیان - اکبر حاجی‌قاسمی - حسن خلج - اکبر سریری - حسن آزاد خانی.

صفحه گرد رومیزی دیگری که بانقوش‌ترین شاه‌عباسی معرق‌گردیده است

نمونه‌ای از بوفه و صندلی معرق و منبت

۲- کارگاه منبت کاری، در نمایشگاه دیگری که در سال ۱۳۲۵ از طرف وزارت فرهنگ در محل فعلی ساختمان مجلس سنا برگزار شده بود شرکت کرد و با نمایش آثار متعددی از معرق و منبت، مدالهای ذیقیمتی دریافت کرد.

۳- میز گرد به وسعت یکمتر و پنجاه سانت که سطح آن از طرحهای شاه عباسی معرق و اطراف پایه‌های آن منبت کاری شده است. این میز بسیار نفیس در نمایشگاه سازمان صنایع کشور بمرض نمایش گذارده شد و مورد توجه و استقبال شرکت کنندگان در نمایشگاه مزبور قرار گرفت و مدال ممتاز نمایشگاه را کسب نمود. میز مزبور فعلاً در موزه هنرهای ملی نگاهداری میشود.

۴- میز مربع مستطیل بطول ۵ متر و بعرض یکمتر و بیست سانت. کلیه سطح این میز از عاج و صدف، و استخوان و چوبهای گوناگون با رنگهای طبیعی

در بین این افراد هنرمندان و استادانی وجود دارند که هر یک در کارگاه مزبور متجاوز از بیست و پنج سال سابقه خدمت دارند، هنرمندانی چون زابلی - شه میرزادی - طاهر امامی و ویزائی در زمره این افرادند.

آثار قابل توجه

از جمله آثار پرارزش و ممتازی که تحت نظر و هدایت آقای علی اماسی بوسیله هنرمندان کارگاه منبت کاری هنرهای زیبای کشور ساخته شده و موجبات شناساندن بیشتر کشور ما را بجهانیان فراهم ساخته کارهای زیر را میتوان نام برد:

۱- بوفه بزرگ هفده کشوئی منبت و معرق و مشبک کاری که در سال ۱۳۱۹ ساخته شده است. این اثر در زمان سلطنت اعلیحضرت فقید رضاشاه کبیر، در نمایشگاه امتعه وطن، بمرض نمایش گذارده شد و از طرف نمایشگاه مزبور باخذ مدال نائل گردید.

بوفه زیبا ومجله هفده کشتوی منبت ومعرق ومشبک کاری

معرق کاری شده و اطراف میز از چوب فوفل بطور برجسته ساخته شده است . پایه این میز بسبک معماری است . میز مزبور در نمایشگاه جهانی بروکسل نمایش داده شد ومورد توجه و استقبال بینندگان و شرکت کنندگان واقع گردید وبه اخذ مدال طلای «گرانده پری» بزرگترین و ارزنده ترین جایزه نمایشگاه نائل گردید .

آثار جدید

اخیراً کارگاه منبت کاری در تهیه آثار هنری خود، تنوعی بوجود آورده وآثار جدید وبسیار زیبایی عرضه کرده که از هر نظر تازگی دارد و میتوان این آثار را نقطه تحول آشکاری در هنر منبت بشمار آورد .

سطح کارهای جدید از فلزات گوناگون - صدف -

عاج - استخوان و چوبهای مختلف طبیعی است و این آثار شباهت زیادی به تابلوهای نقاشی دارد ، بطوریکه تمایز این آثار از تابلوهای نقاشی در نظر اول برای بیننده امری دشوار وبلكه محال است .

تصویری از قطعات بوفه صفحه مقابل که بطرز بسیار جالبی معرق کاری شده است